

MEĐUNARODNI I NACIONALNI IZVORI HRVATSKOGA PROMETNOG PRAVA ODABRANA POGLAVLJA

Ivo Grabovac, Slobodan Kaštela

Zagreb - Split, 2013., XVI + 506 str.

Izdavači: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Književni krug Split

U izdanju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Književnog kruga Split objavljena je znanstvena monografija *Međunarodni i nacionalni izvori hrvatskoga prometnog prava, Odabrana poglavlja* autora prof. em. Ive Grabovca i prof. dr. sc. Slobodana Kaštele.

Već u predgovoru knjige naglašava se da je ona najznačajniji rezultat sedmogodišnjih istraživanja autora na znanstvenim projektima "Acquis u području prometa" i "Plovidbeno pravo Hrvatske i zakonodavstvo Europske unije". Međutim, zasigurno je rad na ovoj knjizi trajao znatno duže od navedenih sedam godina. Radi se zapravo o sintezi višedesetljetnih promišljanja autora o velikom broju uvijek aktualnih odabranih pitanja prometnoga prava, promišljanja koja su se u posljednjih sedam godina osuvremenila i iskristalizirala u obliku djela koje je pred nama.

Pisati znanstvenu monografiju o određenim odabranim pitanjima zapravo znači dobrovoljno izlaganje vjetrometini mogućih znanstvenih kritika već u samome početku. Valja imati na umu da teme koje su predmet obrade moraju biti takve da su istodobno znanstveno izazovne, zanimljive te podjednako važne teoretičarima i praktičarima. Pogriješi li se već u početku u tom odabiru, ni djelo u svojoj konačnici neće imati osobitu kvalitetu i težinu. Kada se odabire s iznimno bogatog pladnja izvora nacionalnog, europskog i međunarodnog prometnoga prava, mogućnost opisane pogreške znatno se povećava. Naime, izvori hrvatskog prometnog prava kreiraju se danas ne samo u Zagrebu nego i u Strasbourgu te u drugim gradovima svijeta, u sjedištima specijaliziranih organizacija UN pod okriljem kojih ovlašteni predstavnici država usvajaju međunarodne ugovore - konvencije i protokole prometnog prava.

Zasigurno se može konstatirati da autori ove monografije nisu učinili pogrešku u izboru. Općenito govoreći, odlučili su u knjigu uvrstiti vlastita znanstvena razmišljanja upravo o onim problemima prometnoga prava koji su u središtu interesa hrvatske, europske pa i svjetske stručno-znanstvene javnosti. Dakle, govorimo o nedvojbenoj aktualnosti ovoga djela, a aktualnost je neizostavni atribut svakog značajnog i uspješnog znanstvenog djela. Konačna je namjera autora, kako su sami naglasili u predgovoru knjige, bila dati prikaz međunarodnih ugovora prometnog prava kao i drugih dokumenata koji pravno uređuju te prethod-

no odabrane teme iz različitih grana prometa. Pri tome je taj prikaz opsežniji u pogledu pomorskog i zračnog prava, a nešto manje opsežan u pogledu kopnenog prometnog prava, uključujući unutarnju plovidbu i mješoviti prijevoz.

Priloge iz plovidbenoga prava (pomorstvo, unutarnja plovidba) napisao je profesor Grabovac, a ostale priloge profesor Kaštela, koji je obavio i redakciju cjelokupnog rukopisa.

Knjiga je podijeljena na četiri dijela. U prvome dijelu knjige ("Općenito o pravnom uređenju prometa i pravu EU") očituje se jasna želja autora da knjigu učine čitljivom i korisnom i onim čitateljima koji se do sada nisu uopće ili nisu često susretali s problematikom prometnoga prava. Zato se u tome dijelu daje objašnjenje pojma, značenja i obuhvata prometa i prometnoga prava s naglaskom na međunarodne, europske i hrvatske izvore prometnog prava te na njihov hijerarhijski odnos. Daju se temeljne konture pravnoga uređenja zasebno za svaku granu prometa i objašnjava se iznimno važna uloga toga uređenja u kreiranju i ostvarenju prometne politike Republike Hrvatske i Europske unije.

Taj prvi dio nužan je preduvjet za razumijevanje drugoga, najopsežnijega i središnjeg dijela knjige ("Međunarodni i nacionalni izvori hrvatskoga prometnog prava"). U tome dijelu autori analiziraju nacionalno i međunarodno uređenje konkretnih pitanja prometnog prava, ponajprije plovidbenog, potom zračnog, željezničkog, cestovnog i, u konačnici, mješovitog odnosno multimodalnog prometa. Gotovo da i nema važnijeg pitanja iz područja sigurnosti prometa, zaštite okoliša, imovinskih odnosa koji nastaju uporabom i iskorištavanjem prometnih sredstava za koje autori u ovome dijelu nisu dali prikaz njegova pravnog uređenja. Za svako od tih pitanja jasno se objašnjava koje je tijelo pravno uredilo to pitanje i kojim propisom te se daju ključne sadržajne odrednice toga propisa. Pri tome se autori nisu zadržavali na pukom prikazu trenutno važećeg pravnog uređenja nego su, kada su to smatrali potrebnim, koristili i povijesno-pravnu metodu uređenja nekog pitanja. Tako je čitateljima lakše uočiti razvoj pravnog uređenja konkretnog pitanja i razloge zbog kojih je neko pitanje iz područja prometa danas uređeno upravo na taj način. Posebnu vrijednost djelu daje jasno izražen kritički odnos autora spram pojedinih, prema njihovom mišljenju ne baš uspješnih, rješenja neke međunarodne konvencije odnosno europskog ili nacionalnog propisa.

U trećem dijelu knjige ("Znanstveni doprinos razvitku prometa i prometnog prava") autori objašnjavaju kakva je bila i kakva jest uloga znanosti i znanstvenih institucija u razvitku prometa i prometnog prava na svim razinama. U Hrvatskoj se ponekad iznose paušalne tvrdnje da znanost ne služi dovoljno potrebama prakse. Želeći u kontekstu ovoga djela izbjeći takve konstatacije, autori daju znanstveno utemeljene odgovore na neke uočene probleme u praktičnoj primjeni određenih propisa. Nastavno iznose i osobna stajališta kako bi u budućnosti neke

segmente prometnoga prava valjalo urediti te koji su najbolji putovi primjene propisa.

U četvrtome, završnome dijelu knjige, autori daju hrvatske prijevode tekstova odabranih međunarodnih ugovora plovidbenog i zračnog prava. Ovaj vrlo koristan dio knjige omogućava ne samo uvid u sam tekst važećeg propisa nego služi i kao svojevrsan "konzultativni materijal" pri čitanju prva tri dijela knjige. Kao ilustraciju važnosti ovoga dijela valja skrenuti pozornost na hrvatski prijevod najvažnijih odredaba posljednje do sada donesene međunarodne konvencije prijevoznog pomorskog prava - Konvencije UN o ugovorima o međunarodnom prijevozu stvari u cijelosti ili djelomično morem (Roterdamska pravila iz 2009.). To je prvi javno publicirani prijevod nekih njezinih odredaba u Hrvatskoj, a radi se o dokumentu kojeg gotovo svi domaći i međunarodni pomorski pravници ocjenjuju pravno vrlo zahtjevnim za razumijevanje i moguću primjenu.

Pri kraju ovoga prikaza samo po sebi postavlja se pitanje je li uopće potrebno bilo koga dodatno uvjeravati u značaj ovog djela ili je, zapravo, posve jasno o čemu se ovdje radi. Treba li veće potvrde o ozbiljnosti i sustavnosti pristupa i rada autora od činjenice da je pri izradi ove monografije korišteno gotovo 190 knjiga, članaka, referata, studija i ostalih literaturnih jedinica domaćih i stranih autora, a da je pri izradi stvarnog kazala, koje uvelike olakšava snalaženje u knjizi, obrađeno preko dvije stotine pojmova?

Iako će ova knjiga zasigurno poslužiti i u sveučilišnoj nastavi na svim razinama, ona zapravo nije pisana da bude klasičan udžbenik prometnog prava. To nije ni bila namjera njezinih autora. Međutim, ona u cijelosti ispunjava druge ciljeve radi kojih je napisana. S jedne strane, ona svakom čitatelju može dati općenitu, globalnu sliku pravnog uređenja prometnog prava po prometnim granama i to na tri različite razine – nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj. Istovremeno, u ovoj knjizi može se pronaći, za gotovo svako važnije pitanje iz teorije i prakse prometa, odgovor je li, kako i koliko uspješno to pitanje pravno uređeno na svakoj od spomenutih razina.

Nema sumnje da će monografija *Međunarodni i nacionalni izvori hrvatskoga prometnog prava, Odabrana poglavlja* pronaći put do širokog kruga čitatelja. Autorima i izdavačima dugujemo zahvalnost jer su prometno-pravnu znanost obogatili još jednim hvale vrijednim djelom. S veseljem i nestrpljenjem iščekujemo njihova buduća uspješna ostvarenja.

Prof. dr. sc. Jasenko Marin

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Katedra za pomorsko i općeprometno pravo